

De Uitverkiezing

een Bijbelse Theologie vanuit het N.T.

Eerste druk, juni 2012
© 2012 Drs. A. ten Napel

Coverontwerp: R.D. ten Napel
Tekstopmaak en correctie H.H. ten Napel

ISBN: 978-90-484-2437-5
NUR: 703

Uitgever: Free Musketeers, Zoetermeer
www.freemusketeers.nl

Hoewel aan de totstandkoming van deze uitgave de uiterste zorg is besteed, aanvaarden de auteur en uitgever geen aansprakelijkheid voor eventuele fouten en onvolkomenheden, noch voor de directe of indirecte gevolgen hiervan.

Niets uit deze uitgave mag zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever worden openbaar gemaakt of verveelvoudigd, waaronder begrepen het reproduceren door middel van druk, offset, fotokopie of microfilm of in enige digitale, elektronische, optische of andere vorm of (en dit geldt zonodig in aanvulling op het auteursrecht) het reproduceren (I) ten behoeve van een onderneming, organisatie of instelling of (II) voor eigen oefening, studie of gebruik welk(e) niet strikt privé van aard is.

DE
UITVERKIEZING
EEN BIJBELSE THEOLOGIE
VANUIT HET N.T.

Drs. A. ten Napel

o. INLEIDING

De studie zal de volgende opzet vertonen.

In het eerste hoofdstuk zullen alle teksten welke met het onderwerp te maken hebben vanuit de grondtekst en context worden geanalyseerd. Deze studie beslaat de tekst m.b.t. kiezen uitverkiezen, bestemmen en voorbestemmen, verwerping in samenhang met verkiezing, zoals deze rijkelijk in het N.T. te vinden zijn.

In deze studie zal indien nodig het O.T. meespelen, zoals m.b.t. Rom. 9-11 zeker het geval zal zijn.

Hoofdstuk 2 zal zich om deze reden dieper bezig houden met twee belangrijke teksten.

De verkiezing van Jakob en dus ook de verwerping van Ezau en de verwerping en verharding van de Farao vanuit Rom.9.

De verkiezing in Christus van voor de grondlegging der wereld vanuit Efeze 1,4 (3-14)

Hoofdstuk 3 houdt zich bezig met het woord ekloge buiten Rom.9-11 en ekletos samen met Rom.8,28-30

Hoofdstuk 4 geeft tenslotte een behandeling van de reformatorische belijdenisgeschriften en gaat in op de theologie ervan.

Hoofdstuk 5 wil tenslotte de studie van een conclusie voorzien.

Na lang aarzelen is besloten deze studie toegankelijk te maken voor theologen en niet theologen dit houdt een beperking in m.b.t. het citeren van allerlei theologische werken ik zal mijzelf dus een beperking moeten opleggen.

Termen vanuit het Grieks worden weergegeven in de spelling welke iedereen kan lezen.

Wellicht wordt deze studie later uitgebouwd en meer acceptabel gemaakt voor theologen ed.

Voetnoten ondersteunen eventuele aanhalingen en verwijzingen, het geheel krijgt uiteraard een inhoudsopgave en een literatuurlijst.

Mag dit werk zijn lezers vinden en tot zegen van de gemeente mogen zijn.

Joure 2011 drs. A. ten Napel

I. HET WOORD EKLEGOMAI

I.o. Inleiding

Deze inleiding wordt gebruikt om een indeling te maken.

De evangeliën en ook het boek Handelingen laten een paar teksten zien waar mensen een keuze maken voor zaken, plaatsen en anderen. Jezus, zelf kiest anderen zoals het Lukasevangelie en het boek Handelingen laat zien, samen met het evangelie van Johannes.

God als degene die kiest en ook wordt een indeling aangehouden. De gegevens in de brief aan Efeze worden apart behandeld, zodat eerst de gegevens van de rest van het N.T. aan de orde komen.¹

I.2 Het woord uitkiezen, mensen kiezen stoffelijke zaken of personen

Lk.10, 42 Maria heeft het goede deel uitgekozen

Lk.14,7 toen Hij merkte hoe zij de ereplaatsen voor zichzelf uitkozen.

Hd.6,5 en zij kozen Stefanus, een man vol van geloof en de Heilige Geest, Filippus...

Hd.15,22. enige mannen uit hun midden te kiezen...

Hd.15,25 goed gedacht enige mannen te kiezen...

In de grondtekst wordt in deze verzen het woord “ekleomai” gebruikt. Het zijn bekende opmerkingen welke weinig uitleg behoeven.

Maria de zuster van Martha uit Betanië, laat haar zuster al het huishoudelijk werk opknappen en gaat zelf aan de voeten van Jezus zitten om te luisteren naar zijn onderwijs.

1 Tenzij anders vermeld worden alle Bijbelplaatsen aangehaald uit de herziene Statenvertaling.

Wanneer Martha protesteert, neemt Jezus het voor Maria op want zij heeft het goede deel uitgekozen, een goede keus gemaakt. Martha krijgt door de opmerking dat Maria het goede deel heeft uitgekozen een vermaning, zij vraagt Jezus Maria te vermanen maar krijgt deze zelf te verwerken.

Het kan natuurlijk zijn dat Maria in het begin wel heeft geholpen² Luisteren is volgens Jezus datgene dat nodig is, het dienen van Martha is heus wel goed maar wanneer Martha zou luisteren zou wellicht het dienen meer van harte gaan. Maria heeft het goede deel uitgekozen.

Jezus wordt in Lk.14,1 scherp in de gaten gehouden wanneer Hij de maaltijd gebruikt bij een van de leiders van de Farizeeën. Daar is reden voor het is Sabbat en toch geneest Jezus een man met een waterhoofd. Vanuit vers 7 blijkt dat Jezus eveneens scherp oplet. De Meester trekt een conclusie d.m.v. een gelijkenis. Zijn gastheren trekken de belangrijkste plaatsen naar zich toe zij hebben die voor zichzelf uitgekozen, voor de genezen man wordt zelfs de laagste plaats niet ingeruimd.

Zoals Maria een goede keus maakt, maken de gastheren van Jezus een verkeerde keus.

Stefanus een man vol van geloof en de Heilige Geest wordt samen met zes anderen als diaken gekozen en aangesteld. Allen zijn Grieks sprekend er is zelfs een Griekse proseliet bij Nikolaüs uit Antiochië.

Deze keuze past bij het probleem, de Grieks sprekenden worden bij de bediening van de tafels te kort gedaan.

Een keuze op grond van kwaliteit. Stefanus wordt door Lukas genoemd als voorbereiding voor zijn vervolg van de geschiedenis in Handelingen 7.

In Hd.15,22 en 25 worden mannen samen Paulus en Barnabas op grond van geschiktheid uitgekozen om de bevindingen van het apostelconvent door te geven aan de gemeente te Antiochië ; de gemeente welke Paulus en Barnabas als apostel heeft uitgezonden, naar de heidenen. Het dacht hun goed en dit duidt op een gewichtig besluit³.

2 Zie Dr. JAKOB VAN BRUGGEN, *Lukas Het Evangelie als voorgeschiedenis*, CNT p. 227 sq. J. H. Kok Kampen 2^e druk 1996.

3 Zie Dr. JOHN VAN ECK, *Handelingen De wereld in het geding*, CNT p.332 J.H. Kok Kampen 2003.

Naar aanleiding van alle teksten kan nog worden opgemerkt dat alle keuzes weloverwogen worden gedaan en dat er mogelijkheden voorhanden zijn om een keuze te maken, terwijl de kwaliteit van datgene dat of degene die tenslotte wordt gekozen, de keuze sterk beïnvloed⁴.

1.3 Het woord uitkiezen met Christus als Kiezer van de apostelen

De Schriftplaatsen waar Christus als onderwerp van het verkiezen wordt aangewezen. Deze worden gevonden in de beide boeken van Lukas en in het evangelie van Johannes. Zie ook Mt.10,1-4 en Mk.3,13-19.

Lk.6,13 en koos er twaalf van hen uit, die Hij ook apostelen noemde.

Hd.1,2b de apostelen, die Hij uitgekozen had en opdrachten had gegeven.

Hd.1,24 U Heere Kenner van het hart van allen, wijs van deze twee er een aan die U uitgekozen hebt.

Wanneer Lk.6,12-20 in drie delen wordt geknipt speelt onbewust de informatie uit de andere evangeliën mee terwijl Lukas er één gedeelte van wil maken.⁵

Jezus meestal omstuwt door een menigte genezend en leren al of niet in Synagogen, zoekt de eenzaamheid om te bidden in de nacht op de Berg. (Bedoelt wordt de Olijfberg).

Duidelijk is dat Christus kiest uit een groep discipelen welke al een tijd met Hem optrekken.

Hij kiest er twaalf en Hij kiest hen niet om louter alleen gered en/of behouden te worden maar tot een taak; deze twaalf noemt Hij apos-

4 Zie H. VENEMA, *Uitverkiezen en uitverkiezing in het Nieuwe Testament*, p.13 J.H. Kok Kampen 1965.

5 Zie Dr JAKOB VAN BRUGGEN, *Idem*, p.149 sqq.

telen; zie ook Mt.28,19.

Wanneer gesteld wordt dat Jezus naar de kwaliteit en/of geschiktheid heeft gekeken van zijn toekomstige apostelen, mag worden opgemerkt dat Hij er andere normen op na heeft gehouden dan wij. Alleen Nathanaël hoort Jezus zeggen voorwaar een Israëliet in wie geen bedrog is; zie Jn.1,46.

Hij kiest Petrus, welke Hem heeft verloochend en Judas Iskarioth welke Hem heeft verraden.

Jezus kies door gebed maar een raadsbesluit van voor de grondlegging der wereld behoeft dit niet in te houden.

Grosheide⁶ betreft in Hd.1,2b de Heilige Geest op het uitkiezen van de apostelen. Hij wil ook de keuze van Matthias verankeren in Gods raadsbesluit.

Van Eck⁷ betreft het werk van de Heilige Geest op het geven van het zedingsbevel, hij legt in zijn uitleg de nadruk op het loten tussen de twee kandidaten en het gebed dat eraan vooraf is gegaan.

Kiezen tussen beide vertalingen is moeilijk maar Jezus blaast in Jn.20,22 op zijn discipelen waardoor zij de Heilige Geest ontvangen en daarna bevelen krijgen.

Dus de vertaling van van Eck verdient een lichte voorkeur.

Als Grosheide op het raadsbesluit wijst wanneer Matthias wordt aangewezen is dat niet uit de tekst zelf op te maken en daarom behoeft dit niet nagevolgd te worden.

Grosheide laat zich teveel door de dogmatiek inspireren.

Johannes draagt in zijn evangelie ook een paar gegevens aan en deze komen nu aan de orde.

Deze gegevens wijzen vooruit naar het verraad van Judas en het doel van Christus' verkiezing.

6 Dr. F.W.GROSHEIDE, *Korte Verklaring Der Heilige Schrift Deel II Handelingen*, p. 6 en 19 J.H. Kok Kampen.

“tot op de dag, waarop Hij na aan de apostelen, die Hij door de Heilige Geest had uitverkoren...”

7 Dr. JOHN VAN ECK, *Idem*, p.27

“...nadat Hij de apostelen die Hij uitgekozen had onder heilige bezieling hun opdracht had gegeven.”

Jn.6,70 Jezus antwoordde hun heb Ik u de twaalf niet uitgekozen?
En een van u is een duivel.

Jn.13,18 Ik zeg dit niet van u allen; Ik weet wie ik uitverkoren heb.
Maar de Schrift moet vervuld worden. Wie Mijn brood eet heeft zijn
hiel tegen Mij opgeheven.

Calvijn brengt bij het kiezen van de twaalf discipelen tot apostel, Jn.
6,70, niet het raadsbesluit van God in rekening⁸.

Wanneer hij Jn.13,18 behandeld heeft hij wel dezelfde uitleg, in beide
teksten stelt hij dat Jezus zijn discipelen bemoedigd en waarschuwt
voor de strijd die komt.

M.b.t. Jn.13,18 voegt hij iets toe aan het woord “ekleomai”. Hij brengt
de verkiezing tot behoud en/of redding in rekening en komt dan ui-
teraard uit bij het raadsbesluit⁹.

De uitleg die Calvijn geeft is wel begrijpelijk, maar de conclusie hoeft
niet te worden getrokken.

Jn.6,70 wijst terug op het feit dat Jezus zijn twaalf apostelen zorgvul-
dig heeft uitgezocht en zij zijn gekozen uit een grotere groep volgelingen;
zie Lk.6,13.

Een van is een duivel, moet Jezus nu zeggen. Dit houdt niet in dat
Judas een duivel was toen hij samen met de anderen is uitgekozen,
maar hij is dit wel geworden in de loop van de tijd wanneer, hij met
Jezus rondtrekt; zie Jn.13,2.27.

Hij heeft de duivel tot vader kan met Jn.8,44 worden opgemerkt. Een
duivels plan zal in het hart van Judas rijpen, Judas wordt voor Jezus
wat de duivel voor God inhoudt.

8 JOHN CALVIN, *Calvin's New Testament Commentaries The Gospel According to St John*, I p.179 Wm. B. Eerdmans Publishing Company Grand Rapids Michigan reprint 1979.

“Therefore, He used the word chosen for those who were selected and separated from the common rank.”

9 JOHN CALVIN *Op.cit The Gospel According tot St. John II* p.6sq. Idem.

“Again what is the cause of this man going on, but because the purpose of God is steadfast to complete the work which His hand began?”

Jezus citeert in Jn.13,18, Ps.41,10 waar Achitofel de vertrouwde raadsman van koning David overloopt naar de staatsgreep van Absalon om persoonlijk met David af te rekenen.

Wanneer Absalon de raad van hem in de wind slaat hangt Achitofel zich, evenals Judas, op¹⁰.

Juist omdat de verader bij Jezus aan tafel zit gaan de Schriften in vervulling. Jezus heeft Judas doorzien en dat maakt dat Hij kan verklaren dat de Schriften in vervulling gaan.

De Meester refereert niet naar een vastgesteld raadsbesluit, maar wil zijn overgebleven apostelen wapenen voor het uur van de duisternis zoals Hij het later zelf typeert.

Petrus zegt in Hd.1 dat Judas naar zijn eigen plaats is gegaan en dat de lege plaats moet worden opgevuld.

Wanneer Jezus Judas gekozen zou hebben om Hem te verraden hoe kan hij dan afvallen van zijn apostelschap? Hij is op die manier nooit echt tot apostel uitgekozen.

Iemand moet de Meester verraden dat is duidelijk, maar dat Judas hiervoor is uitgekozen en dus geen andere kant uit zou kunnen gaat uit boven de gegevens van de Schrift.

De gegevens uit Jn.17, 12 beëindigen de gegevens over Judas en zijn verraadt van de Messias.

Jn.17,12 en niemand van hen is verloren gegaan dan de zoon van het verderf, opdat de Schrift vervuld wordt.

Dr C. Bouma schrijft het uitvallen van Judas toe aan het raadsbesluit dat eens door God is genomen. Hij stelt dat de bewaring van Jezus niet heeft gefaald maar Judas vervulde de Schriften¹¹.

Jezus bewaarde de discipelen in de Naam van de Vader, en niemand behalve Judas als zoon des verderfs is verloren gegaan. Het voorzetsel

10 Dr. P.H.R VAN HOUWELINGEN *Johannes Het Evangelie van het Woord* CNT p.166 en p.281sq. J.H. kok Kampen 1997.

11 Dr. C. BOUMA *Korte Verklaring der Heilige Schrift Het Evangelie van Johannes I* p. 138 J.J. Kok Kampen 7^e druk.

“Zo was het ten verdere gaan van Judas toch vervulling van een program. Daardoor is hij naar zijn wezen en bedoelen en willen bepaald: zoon des verderfs.”

in (“en”) wordt of lokaal of instrumentaal opgevat¹².

Lokaal lijkt de voorkeur te hebben want Spr.18,10 wijst in die richting. “De Naam van de Heere is een sterke toren, een “rechtvaardige snelt daarheen en wordt in een veilige vesting gezet.”

De tweede brief van Petrus spreekt daar in tegen van valse profeten die de Here verloochenen en zo verderf over hen heen halen; zie 2Pt.1,2-3.

Jezus heeft zijn discipelen goed bewaard, met het afvallen van Judas wordt zijn bewaring niet in het diskrediet gebracht. Deze bewaring is begonnen toen Jezus zijn discipelen tot apostelen heeft geroepen en gaat “eindigen” als Jezus wordt gevangen genomen; allen vluchten.

Het gaat boven de openbaring uit hier een raadsbesluit van voor de grondlegging der wereld bij te betrekken.

De uitdrukking zoon des verderfs, geeft eerder een toestand weer dan een bestemming, het gaat niet om een noodlot dat iemand verplicht moet ondergaan. Het gaat om datgene dat hij metterdaad ondergaat. De Schrift moest vervuld worden, maar de Schrift is geen onafwendbare voorspelling, de Schrift is de openbaring van Gods Heilsraad; zie ook

1 Pt.1,10-12.

De Schrift zegt niet het waarom van het verraad van Judas, een gegeven is dat de Rechtvaardige moest sterven voor de zondaar en draait alles tenslotte om¹³.

Johannes geeft in zijn evangelie ook een goed beeld van het doel van het verkiezen door Christus. Hier wordt nu op ingegaan.

Jn.15,16 Niet u hebt Mij uitverkoren, maar ik heb u uitverkoren, en Ik heb u ertoe bestemd dat u zou heengaan en vrucht dragen...”

12 Zie Dr. P.H.R. VAN HOUWELINGEN *Idem. Ibid* p. 338.

13 Zie H. VENEMA *Uitverkiezen en uitverkiezing in het Nieuwe Testament* p.24 sq. J.H. Kok Kampen 1965.

De discipelen, apostelen, worden vanuit de vriendschapband met Jezus, de Meester noemt hen vrienden en geen slaven, opgeroepen vrucht te dragen en zij krijgen bij deze oproep een gebedsbelofte. Abraham de vriend van God mag hun voorbeeld zijn.

Jezus heeft hen uitverkoren, als apostel (Lk.6,13) daar is de vriendschapband begonnen¹⁴.

De vraag is hoe wordt het woord “ekleomai” opgevat, want van daaruit hoe wordt het vrucht dragen uitgelegd.

J.C. Ryle is duidelijk hij betreft de uitdrukking op het verkoren zijn van voor de grondlegging der wereld en geeft de waarschuwing mee dat dit nederig moet worden aangenomen, want God begint en voltooit het heil in het leven van de mens; deze ligt verloren in zonden en zonder de uitverkiezing wordt er niemand zalig¹⁵.

Grosheide zo laat Venema weten meent dat hier geen sprake van verkiezing tot ambt, het zou in de tekst niet gaan over ambtelijke arbeid¹⁶.

De tekst spreekt wel degelijk over ambtelijke arbeid van apostelen welke door het zedingsbevel zijn uitgezonden en door Jezus uit een kring van discipelen zijn uitgekozen.

De uitdrukking ...“maar Ik heb u uitverkoren,” wijst op dit ambt. De manier van kiezen is al behandeld.

De vruchten zijn wel degelijk nieuwe onderdanen voor het Koninkrijk der hemelen. De vrucht van de Geest gaat hier niet buitenom¹⁷.

Het vrucht dragen heeft uiteraard voor henzelf geestelijke en opbouwende waarde, een vrucht is geloofsgroei doordat gebeden worden verhoord. De volgende tekst sluit hierop aan.

Jn.15,19b maar omdat u niet van de wereld bent, maar Ik u uit de wereld heb uitverkoren, daarom haat de wereld u.

14 Zie RUDOLF SCHNACKENBURG *Das Johannesevangelium 3. Teil* p.126 sq. Herder Freiburg. Base. Wien 1986.

15 Zie J.C. Ryle *Uitleggende gedachten over het Evangelie van Johannes II* p.131 De Vuurtoren Urk 1980.

16 Zie H. VENEMA *Op. Cit* p.25 Idem. Ibid.

17 Zie Dr. C. BOUMA *Idem. Ibid. II* p.108 Op. Cit.

Opnieuw sluit de Meester aan bij de verkiezing van de apostelen, toch mag zoals uit het voorgaande al is aangeraakt deze verkiezing niet alleen worden opgevat als een ambtelijke aanstelling.

Deze verkiezing is eveneens een verlossing uit de boze wereld, hoewel dit eveneens geldt voor elke gelovige die in het Koninkrijk der Hemelen opnieuw wordt geboren.

Wanneer de Meester deze woorden in Jn.15 laat horen, is Judas al op weg om zijn verradersrol te vervullen.

De elf overgebleven apostelen heeft Jezus bewaard voor de boze in de Naam van de Vader. Vriendschap met God levert de apostelen de haat van de wereld op omdat zij in zekere zin de wereld hebben verlaten. De liefde van de wereld voor elkaar is een gesloten cirkel. De haat t.o.v. Jezus welke tenslotte leidde tot het kruis slaat over op de apostelen en met hen op alle ware gelovigen; zie Jk.4,4 en 1 Jn.3,13¹⁸.

Wat houdt nu verkiezen in? De tekst toont dat verkiezen hier geen kiezen inhoudt dat een aantal personen, verkerend in dezelfde positie, uit een grotere groep, eveneens verkerend in dezelfde positie als degenen die worden gekozen, worden uitgekozen. Dit laatste houdt dan weer in dat de rest aan de kant wordt geschoven.

Christus kiest apostelen uit de gevallen wereld zo breed wordt het gesteld, het doel van deze verkiezing is het vergaderen van een gemeente uit deze gevallen wereld.

Venema concludeert:

“Verkiezen, zo blijkt hier en ook veelszins elders, draagt meteen het karakter van begenadigen.”¹⁹

In de verkiezing van de twaalf apostelen laat Christus zijn liefde voor hen zien, zoals al is gesteld is verkiezen hier ook begenadigen, en verkiezen tot dienst en ambt.

De verkiezing waarin Christus kiest verschilt niet wezenlijk van de keuze die de apostelen maken tussen twee mannen om een tot apostel

18 Zie Dr. P.H. R. VAN HOUWELINGEN. *Idem. Ibid.* p.316 Op. Cit.

19 VENEMA *Idem. Ibid.* p. 27 Op. Cit.

te kiezen of de goede keuze die Martha maakt.

De verkiezing met Christus als onderwerp, dieper, breder en rijker.

Venema stelt terecht:

“De verkiezing van Judas stelt ons voor moeilijkheden. Er wordt evenwel in de onderhavige tekstgegevens niet gezegd, dat Judas verkoren is tot verraad. M.a.w. van een verkiezing ten kwade wordt ook hier niet gesproken. Integendeel, over het verkiezen door Christus blijkt telkens te vallen de glans van het heil.”²⁰

1.3.1 Het gegeven zijn door de Vader

Toen Jn.17, 12 werd behandeld, kwam de uitdrukking ter sprake welke aangaf dat de apostelen door de Vader aan Christus gegeven waren.

Deze verzen staan allemaal in het evangelie van Johannes worden op volgorde onder de loep genomen.

Jn.6,37 Alles wat de Vader Mij geeft, zal tot Mij komen; en wie tot Mij komt, zal Ik beslist niet uitwerpen.

Deze tekst wordt door de kanttekeningen bij de SV. Op de verkiezing van eeuwigheid betrokken²¹. Vaak wordt hierbij gewezen op Jn. 10, 28, waar Christus belooft dat zij beslist niet verloren zullen gaan en niemand ze uit zijn hand zal roven.

Ook Calvin wijst op de verkiezing wanneer hij deze tekst behandelt²². Bouma wil het geven van God nog wel zien als een daad in his-

20 IDEM. IBID. *Op. Cit.* p.27 Idem. Ibid.

21 STATENBIJBEL p.167 en aantekening 47 vroeger uitgegeven Jakob en Pieter Keur De Hartog's Uitgeverij B.V.Utrecht.

22 JOHN CALVIN *Op.cit The Gospel According tot St. John I* p160 Idem. Ibid.

“He here distinguishes between the elect and the reprobate, so that the authority of His teaching may stand firm even though many do not believe it.”

torie, maar dit heden ontmoet bij wijze van spreken toch het verleden van Gods raadsbesluit²³.

Hoewel van Houwelingen de eschatologie als reden erbij haalt, hij doelt met dit woord op de eeuwige bewaring van Christus van de gelovigen, ontkomt hij niet aan het raadsbesluit als hoofdreden voor zijn uitleg²⁴.

Alles wat de Vader Mij geeft (“didosin”) is een Präsens duratief, een voortdurend geven maar in een historische context. Veel joden haken af de rede van Jezus is te hard de discipelen tenslotte blijven, waar moeten wij naar toe vraagt Petrus zich af u hebt de woorden van het eeuwige leven.

Het geloof is uit het gehoor, het aannemen door geloof is door de Geest maar gaat niet buiten de verantwoordelijkheid van de mens om. Hoe deze tekst ook wordt verstaan in samenhang met vers 39 eschatologische heil, opstanding op de laatste dag wanneer dus echt uitkomt wie bewaard zijn, een raadsbesluit van voor de grondlegging der wereld behoeft niet als basis van alles te fungeren.

Een dergelijke conclusie zou meer zeggen dan dit vers zegt.

God leidt het leven van een mens, Hij brengt de mens met Christus in aanraking, door prediking en door de werking van de Heilige Geest. Wij kunnen simpel weg niet uitleggen hoe en wat en waarom God dit doet, want er zullen altijd mensen zijn die ondanks prediking en ondanks de werking van de Heilige Geest niet tot geloof komen. Jezus moet aan het eind van zijn rondwandeling in Israël tegen Jeruzalem zeggen u hebt niet gewild (zie Mt.23,37).

Toch wil God vast en zeker dat allen tot bekering komen; zie 2Pt.3,9. Het vers laat weten dat wie komt welkom is, het woord “alles” bergt geen keuze in zich²⁵.

Jn.6,39 En dit is de wil van de Vader, de Mij gezonden heeft, dat

23 Zie Dr. C. BOUMA *Idem. Ibid. I* p.173 Op. Cit.

“Het geven Gods in de eeuwigheid door Zijn verkiezing zet zich voort in het heden van de tijd.”

24 Zie Dr. P.H.R. VAN HOUWELINGEN *Idem. Ibid* p.157.

25 Zie H.VENEMA *Op. Cit.* p.29 *Idem. Ibid.*

ik van alles wat Hij Mij gegeven heeft, niets verloren laat gaan, maar het doe opstaan op de laatste dag.

Jn.6,40 En dit is de wil van Hem die Mij gezonden heeft, dat ieder die de Zoon ziet en in Hem gelooft, eeuwig leven heeft, en Ik zal hem doen opstaan op de laatste dag.

De tegenwoordige tijd van geven in vers 37 (“didosin” is een Präsens duratief) zo is gesteld, wordt door de aoristus in vers 39 (“dedoken”) niet afezwakt integendeel het gaat om de werking van Geest en Woord zoals v. 37 laat zien, waarin de mens als persoon niet passief blijft.

Wanneer Jn.6,39 en 40 samen worden gelezen dan legt vers 40, vers 39 uit en dan mag gezegd worden dat het aanschouwen van de Zoon hetzelfde is als geloven in de Zoon.

Eeuwig leven is het geweldige gevolg; zie ook Jn.6,35.

Jn.6,43 Jezus antwoordde dan en zei tegen hen: Mort niet onder elkaar.

Jn.6,44 Niemand kan tot Mij komen tenzij de Vader, die Mij gezonden heeft, hem trekt; en Ik zal hem doen opstaan op de laatste dag.

Hier wordt gesproken van trekken en dat maakt duidelijk dat het komen van de zondaar tot Jezus een werk van God is. De mens komt niet vrijwillig tot God, er is m.b.t. de zondaar overredingskracht nodig door de Heilige Geest en Gods Woord.

Jn.6,45 Er is geschreven in de profeten: En zij zullen allen door God onderwezen zijn. Ieder die het van de Vader gehoord en geleerd heeft, komt tot Mij

De Meester citeert Jes.54, 13 en/of Jer.31,34. Hij beschrijft hoe een mens door Geest en Woord wordt getrokken; het schriftbewijs.

Calvijn vat de uitdrukking ieder op als degene die zijn uitverkoren, de gemeente is tenslotte opgebouwd uit de ware kinderen van God²⁶.

26 Zie JOHN CALVIN *Op.cit. The Gospel According tot St. John I* p.

164 Idem.

Wanneer er vanuit wordt gegaan dat geloof de wedergeboorte opvolgt is het verband tussen vers 44 en 45 moeilijk te leggen.

Wanneer het trekken tot de Vader of het leren door God beperkt wordt tot de uitverkorenen, dient zich toch een vraag aan. Wat houdt het leren door God dan in? Is er scheiding te maken tussen een uitwendig leren en een inwendige werking door de Geest van God, een uitwendige en een inwendige verbondsbelofte.

Bouma neigt tot deze scheidslijn²⁷ maar is dit nodig?

De tekst wijst deze weg niet het trekken door de Vader, is het door God geleerd zijn en dit bindt Woord en Geest samen.

Er bestaat gelukkig nauw verband tussen vers 44 en 45, Jezus is a.h.w. aangesteld tot bijzonder hoogleraar in de godgeleerdheid. De Zoon is (Jn.1,18) is de exegeet van de Vader.

De Zoon geeft onderricht over de Vader, en iedereen is bij Hem aan het juiste adres, voor theologische opleiding rechtstreeks uit de hemel. Doelstelling van dit onderwijs is geloof in de Zoon, buiten dit onderwijs is de weg tot God niet te vinden²⁸. Joden mopperen, maar Jezus noemt zich op andere plaatsen in het Johannes Evangelie Gods Zoon; zie Jn.8,58.

In dit vers wordt gesproken over de prediking van het evangelie en dit evangelie komt zonder onderscheid tot ieder die hoort, zonder onderscheid dat gemaakt wordt door een verkiezing van voor de grondlegging der wereld.

Jood en heiden zullen samen de gemeente vormen want de scheidslijn is opgeheven²⁹.

27 Dr. C. BOUMA *Idem. Ibid. I* p.177 Op. Cit.

“Jezus argumenteert met de Schrift. Vooral vaak met Jesaja, blijkbaar een lievelingsschrijver van Jezus. Het aangehaalde woord ziet op de Messiaanse heilstijd, angebroken met de komst van Christus en voltooid eerst met Zijn wederkomst. Alle kinderen van het geestelijk Israël zullen dan niet slechts uitwendig onderwezen zijn uit het Woord, maar ook inwendig door des Heren Geest, 1 Thess.4:9; 1 Joh.2: 20.”

28 Zie Dr. P.H.R. VAN HOUWELINGEN *Idem. Ibid* p.158sq Op. Cit. vrij overgenomen.

29 Zie ook H.VENEMA *Op. Cit* p.34sq. *Idem. Ibid.*

Jn.6,64 Maar er zijn sommigen onder u die niet geloven. Want Jezus wist van het begin af wie het waren die niet geloofden, en wie het was die Hem zou verraden.

Jn.6,65 En Hij zei: Daarom heb ik u gezegd dat niemand tot Mij komen kan, tenzij het hem door Mijn Vader gegeven is.

Calvijn spreekt van een geheime werking van de Geest en vanuit de tekst blijkt dat hij hiermee doelt op Gods vrije genade³⁰.

Calvijn wijst met deze term m.i. op de verkiezing maar kan dit?

Het begin waar Jezus op doelt moet dan slaan op het begin van een raadsbesluit voor de grondlegging der wereld, maar de tekst wijst gewoon naar het begin van Jezus optreden en het maken van discipelen en indirect naar de keuze van de apostelen; alles in een historische context. Jezus is bij wijze van spreken nooit overmatig enthousiast geworden bij het maken van vele volgelingen. Zijn mensenkennis sterkt zich uit tot en met het verraad van Judas

Wanneer zelfs het opnemen van Judas in de kring van de apostelen geen vergissing is van Jezus. Judas wordt onderscheiden van de andere discipelen als hij tot apostel wordt uitgekozen³¹.

Natuurlijk is het verraad van Judas een diep raadsel, maar hij is in eerste instantie afgefallen van zijn apostelschap. Zijn geloof speelt hier bij een rol, maar de staat van het geloof van Judas is niet te verklaren. De satan voer in Judas op een bepaald moment vertelt een van de evangeliën ons, Satan neemt de controle over.

30 Zie JOHN CALVIN *Op.cit The Gospel According tot St. John I* p. 176 en 177 Idem.

“He now uses the word give instead of draw, which he used before. By this He means that the only reason why God draws is because He freely befriends us.” Zie J.C. Ryle *Uitleggende gedachten over het Evangelie van Johannes I* p.246 De Vuurtoren Urk 1980. De reden van het ongelof van sommigen is deze: de Vader heeft hun dit geloof niet gegeven.

Wedergeboorte gaat hier het geloof vooraf.

31 Zie H.VENEMA *Op. Cit.* p.35 Idem. Ibid.

Venema tekent aan dat Judas behoorde bij degene die in Hebr. 6,4 worden aangewezen.

Judas heeft ruimte voor deze controle gegeven en tijdens dit proces is er in ieder geval voor hem voldoende mogelijkheid geweest om van deze weg terug te keren.

In Johannes hoofdstuk 17 wordt ook gewezen op het geven van de Vader

Jn.17,6 Ik heb Uw Naam geopenbaard aan de mensen die u Mij uit de wereld gegeven hebt. Zij waren van U en U hebt hen Mij gegeven, en zij hebben uw woord in acht genomen

Jn.17,7 Nu hebben zij erkend dat alles wat u Mij gegeven hebt, bij U vandaan komt.

Jn.17,8 Want de woorden die u Mij gegeven hebt, heb Ik hun gegeven en zij hebben ze aangenomen en zij hebben daadwerkelijk erkend dat Ik van u uitgegaan ben, en hebben gelooft dat U mij gezonden hebt.

Het eerste dat opvalt is, hoe mag zij waren van u worden opgevat? De kanttekeningen bij de S.V.³² wijzen op de eeuwige verkiezing; zie 2Tim.19.

Bouma sluit zich hierbij aan³³ als hij verklaart dat zij van eeuwigheid af in Gods eeuwige verkiezing zijn opgenomen.

Ook Bultmann neigt naar deze mening³⁴. Hij stelt dat de gene die uit de wereld aan Jezus door de Vader gegeven zijn door hun geloof laten zien, Gods eigendom te zijn.

Christus bidt in deze verzen voor de apostelen welke nog bij Hem zijn en later in het hogepriesterlijk gebed ook voor degene die door hun woord, hun getuigenis Christen wanneer de Meester in deze verzen zou uitgaan van een eeuwige verkiezing waar Hij voor de grondlegging van de wereld bij betrokken is waarom dan een gebed? De uitkomst staat toch vast niemand weet dit beter dan Christus zelf!

32 STATENBIJBEL p.190 en aantekening 17 Idem. Ibid.

33 Zie Dr. C. BOUMA *Idem. Ibid. III* p. 134 Op. Cit.

34 Zie H.VENEMA *Idem. Ibid.* p.36 Op. Cit.

Het eigendom zijn van God in de zin zoals Jezus dat in zijn gebed uitspreekt heeft uiteraard meer te betekening dan het feit dat ook de schepping Hem toebehoord. Het eigendom in de tekst wijst op een speciale relatie.

Het gaat ook hier om het geven door de Vader, het trekken van de Vader om de prediking van het evangelie en de gelovige reactie die er op mag volgen.

1.3.2 Het horen naar de stem van Christus

In Jn.10,25.26 wordt van dit horen gesproken en in de gelijkenis van de Goede Herder gaat het metterdaad over het bewaren van de schapen dus zijn deze teksten verwant aan de voorgaande Bijbelgedeelten.

Jn.10,26 Maar u gelooft niet, want u bent niet van Mijn schapen, zoals Ik u gezegd heb.

Jn.10,27 Mijn schapen horen naar Mijn stem en zij volgen Mij.

Jezus is in deze verzen in discussie met de Joodse wetgeleerden. Deze vragen Hem of Hij eindelijk wil zeggen of Hij de echte Messias is. De Meester wijst op zijn werken en opmerkelijk is, dat alleen de Samaritaanse vrouw een rechtstreeks antwoord krijgt in Jn.4

De Joden worden gewezen op het OT, op de werken die Jezus doet en op de eenheid van Hem en de Vader.

Aan het eind van de discussie wanneer opnieuw stenen worden aangedragen, vraagt Jezus om welk goed werk wilt u mij stenigen?

Zij willen Hem stenigen omdat Hij zichzelf God maakt, dat is in hun ogen Godslastering.

Jezus beroept zich op Ps.82,6, waar mensen goden worden genoemd en Hij dus zichzelf Gods Zoon mag noemen.

Dit gedeelte, deze verzen worden vaak op de uitverkiezing betrokken maar is dit nodig³⁵?

35 JOHN CALVIN *Op.cit The Gospel According tot St. John I* p. Idem.

Er kan een lijn worden gelegd naar Lk. 15 waar tollenaars en zondaars naar Jezus komen om Hem te horen. Zij komen niet voor tekenen zoals de Joden maar voor het evangelie en zij zijn degene die tot geloof komen zodat er blijdschap is in de hemel.

Zij kunnen aangewezen worden als de andere schapen welke nog opgezocht moeten worden door de Goede Herder.

Joh.8,43 Waarom begrijpt u niet wat Ik zeg? Omdat u mijn Woord niet kunt horen.

Joh.8,47 Wie uit God is hoort de Woorden van God; daarom hoort u niet, omdat u niet uit God bent.

Deze verzen lijken te wijzen op een verkiezing van eeuwigheid, of anders gezegd een verwerping door dit raadsbesluit. Sterk is natuurlijk de uitdrukking “daarom hoort u niet omdat u uit God niet bent.” Het raadsbesluit moet dan wel ingelezen worden, de tekst wijst er niet op en doet dat ook niet indirect.

In het verband gelezen gaat het hier om het ongeloof van de Joden welke in vers 58 stenen willen aandragen als Jezus de bekende woorden spreekt “Eer Abraham was ben Ik (Jn.8, 58).

Letterlijk komt hier de Godsnaam uit Ex.3,14 boven drijven een woordspeling welke de Joden goed begrijpen.

Jezus moet hen aanzeggen U hebt de duivel tot vader en de duivel is een moordenaar van de beginnen. Zij hebben dus niet God als Vader, dat is de reden van hun ongeloof; wiens stem hoor je.

Uiteraard kan de vraag worden gesteld hoe de Joden een dergelijk verdorven hart hebben gekregen, maar dan mag het antwoord niet boven de Schrift uitgaan. Het antwoord staat in Rm.5,12. Daarom zoals door één mens de zonde in de wereld is gekomen, en door de zonde de dood, en zo de dood over alle mensen is gekomen, in wie alle gezondigd hebben.

“He proves by an argument from contraries that they are not sheep, because they do not obey the gospel. For God effectually calls those whom He has elected...”

Het verkiezen door Christus, samen met dat wat Hij aangeeft over het geven van God aan Christus, mag worden gezien als een genadig ingrijpen in een boze en verloren wereld.

Christus kiest uit de wereld, (Jn.15,19) en God geeft uit de wereld (Jn.17,6).³⁶

1.4 Het woord uitkiezen met God als degene die kiest

Dit gedeelte wil de Schriftplaatsen in het Nieuwe Testament langslopen waarin God het onderwerp van verkiezen wordt genoemd.

Efezer en dus ook Efezer_{1,4} wordt samen met Romeinen 9 in een volgend hoofdstuk behandeld.

De overige Schriftplaatsen komen nu eerst aan de orde.

1.4.1 De Schriftplaatsen met uitzondering van Efeze 1 en Romeinen 9

Mk.13,20 En als de Heere de dagen niet ingekort had, zou geen vlees behouden worden; maar ter wille van de uitverkorenen, die Hij heeft uitverkoren, heeft Hij die dagen ingekort.

Grosheide tekent aan bij Mt.24,22 (het parallelle gedeelte) Gods plan tot behoudenis gaat door³⁷ Bedoeld hij Gods raadsbesluit tot het inkorten van de dagen? Het is heel goed mogelijk.

Wellicht kan er bij de opmerking van Grosheide nog twijfel bestaan, maar Van Leeuwen drukt zich precies uit. De dagen van de benauwdheid worden ingekort omdat het zo in Zijn raad is besloten³⁸.

36 Zie H. VENEMA *Op. Cit.* p.39 Idem. Ibid.

37 Zie Dr. F.W. GROSHEIDE *kommentaar op het Nieuwe Testament Het heilig Evangelie volgens Mattheus* H.A van Bottenburg Amsterdam 1922.

38 Zie dr. J.A.C VANLEEUWEN *Korte Verklaring der Heilige Schrift Het Evangelie Het Evangelie naar Markus* p.169 J.H. KOK 8^e druk.

De Here heeft inderdaad de dagen ingekort. In de grondtekst staat het woord “kolouboun” wat kortwieken, amputeren of inkorten betekent. In deze rede komt het woord voor met een tijdsaanduiding. Wanneer nu wordt gesproken van een werkelijk verkorten dan zou God een tijd hebben vast gesteld welke later wordt gewijzigd. Maken deze dagen deel uit van een raadsbesluit dan is het inkorten fictie want de dagen zijn nooit langer geweest.

Een mogelijke uitleg is dat de tijd van de benauwdheid wel even lang blijft maar de dagen korter worden zoals ook Jozua beleefd heeft; zie Joz.10, 12-15.

De uitverkorenen zijn in de rede van Mk.13 in eerste instantie het Joodse volk en het gaat erom dat dit in stand blijft³⁹.

Het gaat in de tekst om een profetische rede en Jezus spreekt profetische ter bemoediging van zijn discipelen.

Wanneer de Vader niet zou ingrijpen in de verdrukking zou het zelfs met de uitverkorenen niet goed komen.

Roeping en verkiezing mogen tenslotte door geloof worden vastgemaakt aan Gods beloften.

Hd.13,17 De God van dit volk Israël heeft onze vaders uitverkoren en het volk verhoogd toen zij vreemdelingen waren in het land Egypte, en Hij heeft hen met een machtige arm daaruit geleid.

Uitverkoren en verhoogd staan in de werkwoordsvorm de constaterende aoristus.

Het gaat hier niet over een eeuwige verkiezing maar over de verlossing van Israël uit Egypte

Misschien duidt Lukas met zijn woordkeuze op de prediking van Paulus. De apostel spreekt in RomII,28 over Gods keuze voor Israël en zij blijven beminden om der vaders wil⁴⁰.

“Zo ook hier: om de uitverkoren heeft de Here de dagen (der benauwenis) bekort. D.w.z. omdat het zo in zijn raad besloten is.”

39 Zie dr. JAKOB VAN BRUGGEN *Markus Het Evangelie volgens Petrus* p.314 J.H. Kok kampen 1988.

40 Zie dr. JOHN VAN ECK *Handelingen De Wereld in het geding*.

Hd.15,7b toen stond Petrus op en zei tegen hen: Mannenbroeders u weet dat God lang geleden onder ons mij uit gekozen heeft, zodat de heidenen uit mijn mond het woord van het evangelie zouden horen, en zouden geloven.

Petrus zegt lang geleden, een andere vertaling zegt van de aanvang af, een heel vroeg begin behoeft dit vanuit de grondtekst niet te betekenen.

De apostel wijst op het feit dat hij in Hd.10 d.m.v. een visioen is geroepen en uitgekozen om als eerste heiden Cornelius het evangelie te brengen en hem en zijn huis te dopen.

1Cor.1,27 Maar het dwaze van de wereld heeft God uitverkoren om de wijzen te beschamen, en het zwakke van de wereld heeft God uitverkoren om het sterke te beschamen.

1Cor.1, 28 En het onaanzienlijk van de wereld en het verachte heeft God uitverkoren, en wat niets is, om wat iet is teniet te doen,

1Cor.1,29 opdat geen vlees voor Hem zou roemen.

Grosheide vraagt zich af, of bij het verkiezen moeten denken aan Gods raad of Gods handelen in de geschiedenis⁴¹. Het is niet uit te maken of hier een scheiding moet worden aangebracht, want de uitdrukking spreekt zich niet echt uit.

Het woord, wijst op Gods handelen in de geschiedenis, Paulus is naar Corinthe gegaan. God bemoedigt hem met de woorden spreek en zwijg niet Ik heb veel volk in deze stad.

God kiest het dwaze, het zwakke, de onaanzienlijke en de verachte, om zo zijn genade in de schijnwerpers te zetten.

God kiest d.m.v. de prediking van het evangelie.

Jk.2,5 Luister, mijn geliefde broeders, heeft God de armen van

CNT p. 286 Idem. Ibid.

41 Zie dr. F.W. GROSHEIDE *De eerste Brief van den Apostel Paulus aan de kerk te Korinthe* p.27 H.A. van Bottenburg Amsterdam 1932.

deze wereld niet uitverkoren om rijk te zijn in het geloof en erfgenamen van het Koninkrijk, dat Hij beloofd heeft aan hen die Hem liefhebben.

Schlatter wijst op het feit dat de mens ontvangt wat God hem wil geven, hij wijst terug op Jk.1,18, God heeft ons overeenkomstig zijn wil voorgebracht⁴².

De tekst geeft de indruk dat Jakobus het doel van de verkiezing in het oog heeft, maar hoe dit ook wordt opgevat de verkiezing vindt in ieder geval plaats in historie, het woord uitkiezen waar God kiest en dus het onderwerp is, Hij steeds kiest uit datgene dat aanwezig is. God werkt in historie door de prediking van het evangelie.

Hd.13,48 en er geloofden er zovelen als er bestemd waren ten eeuwige leven.

Het woord dat in de grondtekst voor bestemmen wordt gebruikt (tetagmenoi) is een mediaal/passief perfectum van "tasso". Letterlijk betekent dit werkwoord opstellen ordenen.

Het is een perfectum dus het resultaat van de actie mag worden vertaald; een passieve vertaling is noodzakelijk.

Van Eck wil in zijn commentaar ⁴³ het raadsbesluit ruimte geven, Hij verwijst naar Rom.9-11, waaruit blijkt dat de afwijzing van het evangelie door Israël en de weerklank welke dat evangelie in de volkenwereld vond, zag in het licht van de voorbestemming.

In Rom.8 wordt voor dit begrip echter een heel ander woord gebruikt dat inderdaad heel goed met bestemmen en/of voorbestemmen kan worden vertaald.

Lukas beschrijft een situatie hij ziet dat de heidenen blij worden als

42 Zie ADOLF SCHLATTER *Der Brief des Jakobus* p.168 Calwer Verlag Stuttgart 1985 3^e druk.

43 Zie dr. JOHN VAN ECK *Handelingen De Wereld in het geding*. CNT p. 300 Idem. Ibid.

"Het relaas van verwarrende en emotionele gebeurtenissen eindigt met een verwijzing naar de goddelijke voorbestemming.

zij Gods woord horen en het is tegenstrijdig om te concluderen dat niet alle heidenen die zich verheugden het eeuwige leven ontvangen, maar een voorbestemd deel. De tekst geeft een andere indruk, steeds worden er heidenen door de prediking van het evangelie op het smalle pad geleid.

Wie klaar is wie er klaar voor is komt tot geloof en anderen doen dit een dag of meerdere dagen later.

“...en er geloofden er zo veel als er gereed waren voor het eeuwige leven.”

Het woord van God rukt immers op via Antiochië in het hele gebied!

2Thes.2,13 Maar wij moeten God altijd voor u danken, broeders, die geliefd bent door de Heere, dat God u van het begin verkoren heeft tot zaligheid, in heiliging door de Geest en geloof in de waarheid.

De het tekstgetuigenis geeft hier twee lezingen welke beide voldoende zijn bewezen. De keuze is moeilijk⁴⁴; ap'arches vanaf het begin of apachen eersteling.

De kanttekeningen bij de Statenvertaling wijzen bij deze tekst op Rom.8,14 en 2Cor1,22 en stellen dat het verkregen geloof een onfeilbaar merkteken is van een eeuwige verkiezing⁴⁵.

Anderen voegen hieraan toe van het begin der wereld, dus van eeuwigheid⁴⁶.

De tekst zelf geeft niet de indruk dat, welke lezing er ook wordt gevolgd, een eeuwige verkiezing van voor de grondlegging der wereld wordt bedoeld.

Vanaf het begin doelt op het begin van de schepping, zie 1Pt.3,4.

Het is vreemd dat van Houwelingen dit doortrekt tot voor de grondlegging der wereld⁴⁷, m.b.v. o.a. Efeze1,4.

De NBG kiest voor de lezing eersteling en dan is gemeente dus ver-

44 Zie H VENEMA *Op. Cit.* p.74 Idem. Ibid

45 STATENBIJBEL p.426 en aantekening 49 Idem. Ibid

46 Zie H VENEMA *Op. Cit.* p.74sq. Idem. Ibid

47 Zie dr. P.H.R. VAN HOUWELINGEN *Tessalonicenzen Voortgezet Basisonderwijs* CNT p210 J.H. Kok Kampen 2002.

koren als eersteling in navolging van het feest der eerstelingen dat in Israël als oogstfeest wordt gevierd.

Een aantrekkelijke gedachte maar zoals al gesteld is welke lezing er ook wordt gevolgd de verkiezing speelt zich af in een historische context; wellicht is met vanaf het begin gewezen op het begin van de bediening van Paulus als apostel, het gaat tenslotte om geloof gewerkt door de Heilige Geest en dit doelt op evangelieprediking.